

Románia és az ukrán válság – az ukrainai román kisebbség védelme háttérbe szorult

Románia külpolitikájára erőteljesen rányomja bélyegét az ország stratégiai partnersége az Egyesült Államokkal, ennek megfelelően a román álláspont ellenzi az Oroszország elleni szankciók bármilyen szintű könnyítését és az Oroszországgal fenntartott kapcsolatok kereteinek megváltoztatását. Az Ukrajnában élő román kisebbség jogainak védelme a konfliktus kezdetén még szerepelt a külügyminisztériumi állásfoglalásokban, mára azonban ez szinte teljesen eltűnt.

Az Egyesült Államok európai és eurázsiai ügyekért felelős államtitkár-helyettese, Victoria Nuland legutóbb január közepén járt Romániában, ahol egyetlen nap alatt találkozott a román állam legfontosabb vezetőivel, köztük Klaus Johannis államfővel, Victor Ponta miniszterelnökkel és Bogdan Aurescu külügyminiszterrel is. A felek a román-amerikai stratégiai partnerség jegyében folytattak egyeztetéseket, kiemelten tárgyalva a 2015-ös év prioritásait és főbb cselekvési irányait. A külügyminisztérium tájékoztatása nem mulasztotta el hangsúlyozni, hogy a román külügyminiszter és Victoria Nuland találkozásán a két ország kapcsolatainak „kivételes jellege” is a tárgyalások témáját képezte, a román fél pedig kifejezte óhaját a stratégiai partnerség kiterjesztésére és az együttműködés formáinak elmélyítésére vonatkozóan. A tárgyalásokon Victoria Nuland Románia régióban betöltött pozitív szerepét emelte ki és nyitottnak mutatkozott a stratégiai partnerség új területekre való kiterjesztésében.

Természetesen nem csupán az Egyesült Államokkal fenntartott stratégiai kapcsolat határozza meg Románia álláspontját az ukrán válság kapcsán, hanem az Oroszországhoz fűződő viszony is. Az elmúlt években a román állam több magas rangú vezetője is kifejezetten barátságatlan megjegyzésekkel és gesztusokkal reagált egyes orosz állami vezetők nyilatkozataira, az is előfordult, hogy az akkor hivatalban levő román államfő, Traian Basescu nyíltan a „Luhanszkot és Donyecket elfoglaló terroristák partnerének” nevezte az Orosz Föderációt.

Az Oroszországgal szembeni, sokszor keményvonalasnak nevezhető román külpolitika ugyanakkor kényszerhelyzetben van, hiszen a fekete-tengeri kijáráttal rendelkező országot közvetlenül érintik Oroszország lépései. Traian Basescu államfő több esetben hangot adott abbéli nézetének, hogy Vlagyimir Putyin célja tulajdonképpen befagyott konfliktusok előidézése a Fekete-tenger övezetében. Az egyik ilyen, már hosszú ideje befagyott konfliktus Transznisztríában, azaz Moldova Köztársaság többségében orosz ajkúak által lakott, kvázi-szakadár övezetében van. Mivel a román politika egy elvesztett területként, a „második román államként” tekint a többségében román ajkúak által lakott Moldova Köztársaságra, itt közvetlenül ütközik az orosz és a román érdek.

Románia energetikai helyzete a másik olyan terület, amely a román külpolitikát meghatározza az ukrán válságban elfoglalt pozíciója tekintetében: bár az orosz Gazprom 2014 végére

össességében 30 százalékkal csökkentette a Romániának szánt gázszállítások volumenét, ez nem rázza meg különösen a román energiaellátást. Ennek oka, hogy a 12,5 milliárd köbméteres belső földgázfogyasztásból 11 milliárd köbmétert belső termelésből fedez az ország, csupán a különbözetet importálja Oroszországból, ezért akkor sem kellene komolyabb problémákkal szembenéznie a román energetikai rendszernek, ha a Gazprom teljesen leállítaná a szállításokat.

Románia tehát megteheti, hogy az Oroszországgal szembeni szankciók egyik legerőteljesebb támogatójaként lépjen fel az Európai Unióban, nemzeti érdekei pedig szintén azt diktálják, hogy a geopolitikai felértékelődéséből származó előnyöket maximálisan megpróbálja kihasználni az Egyesült Államokkal folytatott stratégiai partnerség keretében.

Érdekes azonban, hogy bár az ukrajnai válság kialakulásának elején a külügyminisztériumi állásfoglalásokban rendre szerepelt az Ukrajnában élő román közösségek jogainak védelme, ez mára szinte teljesen eltűnt a hivatalos kommunikációból, sőt, a román média is alig foglalkozik a témával.

A román hivatalos álláspont szerint Ukrajnában a román a harmadik legnépesebb közösség az ukrán és az orosz után, amennyiben „mesterségesen nem osztották volna meg a közösséget”. A hivatalos adatok szerint ugyanis 151 ezer román nemzetiségű él az országban, ugyanakkor 258 ezren moldovainak vallották magukat, ezért a román értelmezésben 410 ezer román él Ukrajnában. A legnépesebb közösség a Romániával határos Csernyivci megyében él, itt 180 ezren román anyanyelvűnek számítanak, míg Kárpátalján csupán 32 ezer főt számlál a közösség. Odesszában 724-en vallották magukat románoknak, ám 123 ezren moldovainak, így a román hivatalos értelmezésben jelentős román anyanyelvű közösség él a nagyvárosban. Bár nincsenek megbízható információk az Ukrajnában élő románok és moldovaiak román állampolgársága kapcsán, a médiában keringő információk szerint a kárpátaljai románok 70 százalékának van román útlevéle.

Míg tavaly februárban a román külügyminiszter kijelentette, hogy Románia „elvárja, hogy az Ukrajnában élő román közösséget ne ériék ellenséges megnyilvánulások”, továbbá kifejezte aggodalmát a nyelvtörvény eltörlése miatt, hangsúlyozva, hogy reményei szerint az eltörölt törvényt hamarosan olyan szabályozás váltja fel, amely megfelel a nemzetközi szabványoknak, köztük a kisebbségvédelmi keretegyezménynek és európai nyelvi chartának, az ezt követő időszakban egyre ritkábban lettek a hasonló megnyilvánulások. Sőt, 2014 májusában Titus Corlatean külügyminiszter egy kolozsvári választási rendezvényen már egyenesen arról beszélt, hogy „ami országunk keleti határainál oly drámaian történik, az ötletet, késztetést adhat az efféle szeparatista modellek terjedésére, olyan dolgokra, amelyek az ország határainak a megkérdőjelezését jelentik. Ezt nagyon komolyan mondom. Ezért Romániának erős államnak kell lennie”.

Ezzel párhuzamosan Traian Basescu államfő is számos alkalommal hangsúlyozta a kisebbségi jogok, kiemelten a nyelvhasználat biztosításának fontosságát Ukrajnában, egyszerre azonban látványosan ez is abbamaradt. Az államfő közvetlenül Vlagyimir Putyin Transznisztríára vonatkozó egyik tavaly áprilisi kijelentésére válaszul arról beszélt, hogy „elfogadhatatlan a nemzetközileg elismert határok megkérdőjelezése. A kívülről generált revizionista mozgalmak közvetlenül veszélyeztetik az államok területi egységét és szuverenitását és nem szolgálhatnak megoldásként a nemzeti kisebbségekhez tartozó

személyek jogainak védelmére. Az államszervezésről, a föderális és autonomista modellek bevezetéséről szóló viták, a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek állampolgárságuk szerinti állammal szembeni felforgató tevékenységekre való felbujtása közvetlen beavatkozást jelent a szuverén államok belügyeibe”.

Legutóbb január 7-én beszélt egymással a román és az ukrán külügyminiszter telefonon, a román fél kezdeményezésére. Bogdan Aurescu ekkor teljes támogatásáról biztosította Pavlo Klimkint Ukrajna területi épsége, szuverenitása és függetlensége tekintetében, továbbá kifejezte határozott álláspontját az EU Oroszország elleni szankcióinak fenntartására vonatkozóan is. A román diplomácia vezetője bukaresti látogatásra hívta ukrán kollégáját, ugyanakkor felajánlotta Románia segítségét az országban szükséges reformok, az EU-Ukrajna Társulási Megállapodás alkalmazása – amelyet Románia elsőként ratifikált – tekintetében. Emellett tájékoztatta a kijevei külügyért arról, hogy Románia már ratifikálta az ukrán-román határra vonatkozó kishatár-egyezményt és reményét fejezte ki, hogy ukrán részről is hamarosan megtörténik a ratifikáció. A külügyminisztériumi tájékoztató végén egyetlen mondat található: „a két tárcavezető tárgyalt továbbá az ukrainai román kisebbséget érintő kérdésekről is”.